

**UCHWAŁA NR XXVIII/215/2013
RADY GMINY BESTWINA**

z dnia 7 marca 2013 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2013-2016

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt.15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 ze zm.) oraz art.176 pkt. 1, art.179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2013r. poz.135 ze zm.).

Rada Gminy Bestwina

uchwała:

§ 1.

Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2013-2016 stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy i Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jerzy Zużalek

Załącznik do Uchwały Nr XXVIII/215/2013

Rady Gminy Bestwina

z dnia 7.03.2013r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BESTWINA
NA LATA 2013-2016**

Bestwina 2013

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BESTWINA NA LATA 2013-2016

WSTĘP

Gminny Program Wspierania Rodziny został przygotowany w związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149 poz. 887 z późn. zm.), a jego główny cel, jakim jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wpisuje się w Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bestwina na lata 2013-2016.

W myśl w.w ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zgodnie z art. 176 cytowanej ustawy działania realizowane przez samorząd gminny to:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny:
2. tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny:
3. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci:
4. finansowanie:
  - a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających,

- b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5. współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Jednym z celów zawartych w/w dokumencie jest „Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych”. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do :

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- 2) powrotu do rodziny,
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego,
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

„Niezależnie od kontekstu kulturowego, historycznego i społeczno – ekonomicznego rodzina jest nadal podstawowym elementem społecznej struktury, a pełnione przez nią funkcje są nie do zastąpienia. Aktualnie jednakże przyjmuje się założenie i zasadę komplementarności oddziaływań edukacyjnych i socjalnych oraz fakt dzielenia zadań pomiędzy rodzinę i

instytucje pozarodzinne. Instytucje oświatowe wspomagają każdą rodzinę w pełnieniu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kulturalnej, instytucje z zakresu pomocy społecznej oddziałują na rodzinę, która tej pomocy potrzebuje.

Aby zbadać jakość i poziom działalności wychowawczej rodziny analizuje się trzy grupy czynników, które decydują o charakterze i skutkach wychowania rodzinnego. Są to:

- **Czynniki ekonomiczno – społeczne** (wielkość i struktura rodziny, źródła utrzymania rodziny, sprawowanie opieki materialnej nad dziećmi tj. warunki mieszkaniowe rodziny, poziom odżywiania, poziom ubioru, majątek trwały, podział pracy i ról w rodzinie).

- **Czynniki kulturalne** (wykształcenie rodziców i zdobywanie kwalifikacji przez rodziców i innych członków rodziny, kultura językowa rodziny i jej majątek kulturalny, spędzanie czasu wolnego przez członków rodziny, stosunek rodziców do nauki szkolnej dzieci i ich przyszłego zawodu, do tradycji i nowoczesności, pielęgnowanie obyczajów i podatność na zmiany).

- **Czynniki psychospołeczne** (rodzaj i siła więzi społecznych i emocjonalnych, uznawane i realizowane wzorce życia rodzinnego, stosunek członków rodziny do zjawisk patogenicznych w domu i środowisku, postawy, style i metody wychowania, ogólna atmosfera panująca w środowisku rodzinnym, opinia o rodzinie w środowisku).

Biorąc pod uwagę powyższe czynniki, w kontekście ich deficytów możemy mówić o rodzinach niewydolnych wychowawczo oraz o rodzinach patologicznych.

W rodzinie niewydolnej wychowawczo dochodzi często do zaburzeń we współżyciu rodziny, co wiąże się na ogół z niepowodzeniami życiowymi poszczególnych jej członków.

Funkcjonowanie wychowawcze tej rodziny jest nieodpowiednie, styl i metody wychowawcze rodziców niezgodne z poziomem rozwoju dzieci, częste błędy wychowawcze, co jest przyczyną trudności dydaktyczno-wychowawczych potomstwa.

Rodziny patologiczne to te, które pozostają w stałej kolizji z prawem i moralnością (z powodu nagminnych kradzieży, rozbojów, gier hazardowych, przemytu, prostytucji i stręczycielstwa, włóczęgostwa, uchylania się od uczciwej pracy, alkoholizmu, narkomanii).

Adresatami poniższego Programu będą „nie tylko rodziny z wieloma problemami, nazwane **dysfunkcyjnymi**, ale rodziny, które dopiero zaczynają być klientami pomocy społecznej, aby móc wspomóc je w krytycznym momencie życia, związanych z pojawieniem się niekorzystnych zjawisk takich, jak:

- problemy opiekuńczo-wychowawcze,
- bezrobocie,
- ubóstwo,
- alkoholizm lub nadużywanie alkoholu,
- przemoc,
- długotrwała choroba,
- niepełnosprawność.

System opieki nad dzieckiem i rodziną zakłada, aby system opieki nad dzieckiem i rodziną był efektywny, należy:

- po pierwsze – zrobić wszystko, aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości nie wyřeczając zbytnio rodziców;
- po drugie – zapobiegać patologiom społecznym;
- po trzecie – tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej, tak aby tylko w ostateczności kierować dzieci do placówek opiekuńczo – wychowawczych;
- po czwarte – przygotować wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych do samodzielnego życia.

DIAGNOZA

Jak wynika z analizy danych GOPS, o ile liczba rodzin korzystających z pomocy tut. Ośrodka na przestrzeni lat 2011-2012 pozostaje prawie niezmienna, o tyle powód korzystania z pomocy, jakim jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych ma tendencję wzrostową. Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie aktualnie znajduje się 151 rodzin, z czego 62,66 % stanowią rodziny z dziećmi.

Strukturę rodzin z dziećmi objętych pomocą tutejszego Ośrodka przedstawia poniższa tabela uwzględniając dane w latach 2011-2012.

Liczba dzieci w rodzinie	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2011	2012	2011	2012
1	27	35	73	110
2	29	25	96	88
3	10	21	43	84
4	11	8	63	63
5	2	2	15	13
6	1	1	8	7
7 i więcej	0	2	0	16

Główną przesłanką udzielenia pomocy obok ubóstwa i bezrobocia w trzeciej kolejności jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2011 z powodu bezradności pomoc otrzymało 55 rodzin, zaś w 2012r. problem ten dotyczył aż 80 rodzin.

Poniższa tabela przedstawia główne powody przyznania pomocy materialnej w latach 2011 i 2012.

Przesłanki przyznania pomocy	2011	2012
Ubóstwo	73	85
Bezrobocie	63	73
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	55	80
Długotrwała choroba	49	56
Niepełnosprawność	40	49

Dane te potwierdzają konieczność przedstawienia propozycji pomocowych, które będą wspierać rodzinę w jej prawidłowym funkcjonowaniu. „Dążąc do zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów rodzin i ich kryzysów koniecznym jest opracowanie i realizacja lokalnych programów budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, które uwzględniać będą podstawowe zasady:

- wcześniej i bliżej dziecka – zanim narosną problemy rodziny przy wsparciu specjalistów i pomocy w ramach placówek opiekuńczo – wychowawczych wsparcia dziennego;
- krócej – żeby nie zwalniać z odpowiedzialności rodziców za dziecko;
- skuteczniej – jeśli poza rodziną, to w formach zbliżonych do rodzinnych;
- godniej – jeśli w formach opieki całodobowej, to w warunkach optymalnych zapewniających prawidłowy rozwój dziecka;
- efektywniej – dając szansę na powrót do rodziny lub na samodzielność i godne życie;
- bardziej ekonomicznie – poprzestając na formie adekwatnej do potrzeb, bez niepotrzebnego stosowania form opieki całodobowej.

REALIZATORZY PROGRAMU:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie
2. Gmina Bestwina
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Zespół Interdyscyplinarny
5. Placówki oświatowe i kulturalne.

PARTNERZY:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.
2. Kuratorzy sądowi Sądu Rejonowego w Pszczynie
3. Dzielnicowi, Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach.
4. Psycholodzy i pedagodzy szkolni w Gminie Bestwina.

5. Samodzielny Publiczny zakład opieki Zdrowotnej w Gminie Bestwina.
6. Kluby i organizacje sportowe w Gminie Bestwinie.

CEL GŁÓWNY:

- I. **Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin.**

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej, które będzie możliwe poprzez realizację następujących zadań:

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych;
- wsparcie instytucjonalne dziecka poprzez udział w zajęciach w ośrodku wsparcia;
- pomoc psychologiczna rodzicom i dzieciom.

2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej, poprzez realizację następujących zadań:

- Zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczenie w placówkach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka, na czas kryzysu rodziny naturalnej.
- Reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, które zapewnią następujące działania:

- Wsparcie ze strony asystenta rodziny zatrudnionego przez GOPS lub rodziny wspierającej w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych.
- Objęcie opieką psychologiczną członków rodziny w ramach obowiązków pełnionych przez zatrudnionego w GOPS psychologa.
- Wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych.
- Długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego.
- Pomoc materialna w formie np. wyprawki szkolnej, posiłku, stypendium.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wyznaczył następujące kierunki działania związane z wyznaczonymi powyżej celami:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami, z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na :

- diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawcze, zaniedbań względem dzieci,
- diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
- opracowaniu indywidualnych programów dotyczących wspierania rodziny w kryzysie w rodzinach zagrożonych utratą dziecka.

2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:

- z systemu pomocy społecznej
- z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego
- z systemu dodatków mieszkaniowych

3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.

4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości, właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności :

- sądem rodzinnym
- kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.

5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

6. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczącej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.

7. Wspieranie działań świetlic środowiskowych istniejących na terenie gminy.

8. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym na rzecz rodzin dotkniętych przemocą.

9. Organizowanie aktywnego spędzania czasu dla dzieci w okresie wakacji letnich i zimowych w formie półkolonii.

10. Możliwość kierowania dzieci do ośrodka wsparcia dziennego.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc, którą oferuje Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała się zmierzyć z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

